

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 2801/05
01.03.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Dragiše Slijepčevića, predsednika veća, Ljiljane Ivković-Jovanović, Slobodana Spasića, Slađane Nakić-Momirović i Snežane Andrejević, članova veća, u parnici tužioca MZ "AA", koju zastupa Opštinski javni pravobranilac iz Pirotu, protiv tuženog ZZ "BB", čiji je punomoćnik BV, advokat, radi utvrđivanja prava korišćenja i radi iseljenja, odlučujući o reviziji tužilje protiv presude Okružnog suda u Pirotu Gž.br.308/05 od 22.8.2005.godine, u sednici održanoj dana 1.03.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Pirotu Gž.br.308/05 od 22.8.2005. godine i presuda Opštinskog suda u Pirotu P.br.77/04 od 10.12.2004. godine i predmet se vraća Opštinskom sudu u Pirotu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Pirotu P.br.77/04 od 10.12.2004. godine, stavom I izreke, odbijen je tužbeni zahtev tužioca Mesne zajednice "AA", da se utvrdi da tužilac ima pravo korišćenja na poslovnoj prostoriji - VV površine __ m2 sa dvorištem površine __ m2, na kat.parc. aa KO GG, a po osnovu izgradnje materijalom i radnom snagom meštana DD, te da se tuženik ZZ "BB" obaveže da ovo pravo prizna tužiocu, kao neosnovan. Stavom II izreke, odbijen je kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca "AA" da naloži tuženom ZZ "BB" da oslobodi od lica i stvari VV u DD koji se nalazi na kat.parc.aa KO GG i da isti preda u državinu tužiocu u zakonskom roku. Stavom III izreke, obavezan je tužilac da tuženom na ime troškova spora plati 17.000,00 dinara.

Presudom Okružnog suda u Pirotu Gž.br.308/05 od 22.8.2005. godine potvrđena je presuda Opštinskog suda u Pirotu a žalba tužioca je odbijena kao neosnovana.

Protiv navedene drugostepene presude tužilja je blagovremeno izjavila dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je na osnovu člana 386. saveznog ZPP, u vezi člana 491.stav 4. ZPP ("Sl. gl. RS" br. 125/04), ispitao pobijanu presudu i našao:

Revizija je osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, VV u DD izgrađen je u periodu 1948. - 1953. godine. U njegovoj izgradnji učestvovali su meštani DD dobrovoljnim radom i putem samodoprinosu (oni koji nisu mogli da rade davali su novčana sredstva). Država je bila inicijator finansiranja i izgradnje zadrugnih domova na teritoriji FNRJ. Nakon izgradnje VV objekat je uknjižen kao imovina tadašnje ZZ "AA". Imovinom (i VV) upravljali su, raspolagali, koristili je i sve odluke donosili zadrugari koji su bili meštani DD i koji su bili učlanjeni u DD zadrugu, sve dok se ona 1963. godine nije pripojila tuženom, kada je na nju prenela i svoja osnovna sredstva, pa i sporni VV.Sporni objekat je od 1953. godine korišćen kao osnovno sredstvo pravnog prethodnika tužene, ZZ "AA", na osnovu njene odluke, čija sadržina u ovom postupku nije mogla biti utvrđena. U vreme izgradnje VV nisu postojale mesne zajednice, već mesni odbori. Postojao je i mesni odbor DD. Predmetna nepokretnost se prema stanju u katastru vodi na Republiku Srbiju, a kao korisnik upisana je "ĐĐ" pravni prethodnik ZZ "BB".

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi su, u smislu člana 20. i 22. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa, odbili tužbeni zahtev tužioca kao neosnovan.

Sudovi su odluke zasnovali na tome da je pravni prethodnik tužene-ZZ"AA" u DD pribavila sporno zemljište davanjem u zamenu drugog zemljišta njegovim vlasnicima i izgradnjom objekta VV na toj parceli sredstvima Zadruga, koja su stečena otplatom kredita uzetog od Fonda za izgradnju Domova formiranih za teritoriju tadašnje FNRJ. Nakon izgradnje VV (1953. godine) ZZ "AA" je donela odluku da se sporna nepokretnost koristi kao njeno osnovno sredstvo. Kako su predmetnom nepokretnošću koja se i u katastru vodila na tu Zadrugu, upravljali, raspolagali i sve odluke u vezi iste donosili njeni zadrugari koji su istovremeno bili i meštani DD, nižestepeni sudovi su zaključili da je tako pravni prethodnik tužene (tadašnja ZZ "AA") na osnovu zakonitog pravnog osnova stekla pravo korišćenja na istoj. Ocenili su da na ovo sticanje prava korišćenja tužene nema uticaja činjenica što su meštani DD, koji su istovremeno bili i zadrugari ZZ "AA", učestvovali u izgradnji objekta VV u DD.

Takav zaključak sudova je u suprotnosti sa utvrđenim i nespornim činjenicama i dokazima u spisima. Tako, iz izveštaja Republičkog geodetskog zavoda - Službe za katastar nepokretnosti Pirot br. 952-126/2000 od 10.05.2000. godine, proizilazi da je kat.parc.br. aa koja odgovara kat.parc.br. ee upisana 1955. godine za K.O. GG na ime ZZ "AA" kao zgrada i dvorište, bez navođenja pravnog osnova, a u novom premeru upisana je "ĐĐ"

na istim nepokretnostima, takođe, bez navođenja pravnog osnova. Prema utvrđenju sudova, sporni objekat je na osnovu odluke od 1953. godine, koju je donela ZZ "AA", korišćen kao njeno osnovno sredstvo, ali sadržina te odluke nije utvrđena da bi se moglo zaključiti prethodno postojanje saglasnosti meštana DD za takvu odluku. Nakon izgradnje VV, deo tog objekta i to sala za svečanosti i dve kancelarije na spratu, koristila je omladina DD tj. meštani DD, a ostali deo objekta koristila je ZZ "AA" čiji su zadrugari takođe bili meštani DD. U prvostepenoj presudi, protivno zaključku sudova, navedeno je da su meštani DD, osim uloženog rada, u izgradnju objekta VV u DD, ulagali i materijal i novac tj. radi se o samodoprinosu. Navedene činjenice i dokazi su u suprotnosti sa zaključkom sudova da je samo ZZ "AA" na osnovu zakonitog pravnog osnova (svojim sredstvima i na osnovu svoje odluke) stekla pravo korišćenja na predmetnoj nepokretnosti. To je u suprotnosti i sa nespornom činjenicom da je VV u DD voljom meštana tog sela, koji su istovremeno bili i zadrugari ZZ "AA" u selu, izgrađen za njihove potrebe i njihovim doprinosom, kao i da su ga oni i koristili.

Zajedničko građenje uz zajedničko ulaganje rada i sredstava kao što je ovde slučaj, pretpostavlja i nameru da rezultat bude zajednički, ako šta drugo nije ugovoreno.

Iz sprovedenog postupka proizilazi a to nije bilo sporno, da je namena sagrađenog objekta VV i pribavljanja kat.parcele na kojoj je isti sagrađen, bila da služi potrebama meštana DD. U dosadašnjem postupku nije utvrđeno da su meštani koji su istovremeno bili i zadrugari navedene ZZ, nešto drugo dogovorili, pa proizilazi da su zadrugari - meštani DD udružili svoja sredstva i rad radi izgradnje VV uz novčano ulaganje ZZ "AA" (kroz otplaćivanje uzetog kredita u te svrhe). Takvo pribavljanje katastarske parcele i izgradnja spornog objekta vodi sticanju prava korišćenja na spornoj nepokretnosti i od strane meštana DD tj. tada Mesnog odbora DD, (a sada tužilje MZ), u celini ili delimično.

Kako su pošli od toga da je na napred navedeni način na predmetnoj nepokretnosti pravo korišćenja stekla samo ZZ "AA", sudovi se nisu upustili u raspravljanje i utvrđivanje da li je i kada objekat VV sa kat. parcelom na kojoj se nalazi, prenet i predat od strane meštana-zadrugara u imovinu, tj sa pravom korišćenja na ZZ "AA" ili joj je samo dat na upravljanje i eventualnu upotrebu, ali u funkciji zadovoljavanja potreba meštana DD koji su bili i zadrugari te Zemljirođničke zadruge. Utvrđenje ovih činjenica je bitno jer se imovina tj. pravo korišćenja meštana koji su istovremeno bili i zadrugari ZZ "AA" DD, ne može, bez postojanja pravnog osnova, izjednačiti sa imovinom tj. pravom korišćenja Zadruge. Takav pravni osnov bi, pre svega, bio izražena volja meštana i njihov dogovor o prenosu ovog prava i o predaji sporne nepokretnosti tadašnjoj ZZ "AA", koja bi prema svom doprinosu, takođe u tom dogovoru učestvovala.

Osim navedenog, sudovi su prilikom odlučivanja po ovoj tužbi morali imati u vidu i da su u vreme izgradnje sporne nepokretnosti neposredno posle rata postojali mesni odbori, a tek kasnije mesne zajednice. Opštim Zakonom o narodnim odborima ("Sl.list FNRJ" br. 49/49) i to članom 19, propisano je da mesni odnosno gradski odbor ima pravo upravljanja zgradama i zemljištima u državnoj svojini na svom području. Sličnu odredbu sadrži član 5. Opšteg Zakona o narodnim odborima ("Sl.list FNRJ" br. 22/52). Mesni odbori su postojali kao samoupravne zajednice građana seoskih i gradskih naselja u kojima su građani na dobrovoljnoj osnovi neposredno ostvarivali izvesne delatnosti koje su služile neposredno zadovoljavanju njihovih potreba i potreba njihovih porodica, kao što su: podizanje klubova penzionera, jaslica, domova kulture i dr., a vršile su i neke druge delatnosti. Oni su bili kombinacija takozvanih mesnih kancelarija u seoskim naseljima i tzv.stambenih zajednica, i kao takvi su bili i pravna lica. Samim tim postojala je i mogućnost da postanu sukorisnici državne i kasnije društvene svojine. Primena posle rata donetog Zakona o zadrugama (iz 1948. god.), Uredbi i Odluka, se takođe mogla odnositi na ovlašćenja prava upotrebe, odnosno držanja, korišćenja i raspolaganja.

Kako je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje ostalo pogrešno i nepotpuno utvrđeno, na koji način je učinjena bitna povreda odredbe iz člana 354. stav 2. tačka 14. saveznog ZPP, zato što pobijane presude ne sadrže sve što je potrebno da bi se mogle ispitati, Vrhovni sud ih je ukinuo i predmet vratio Opštinskom sudu u Pirotu na ponovno suđenje.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će postupiti po primedbama iz ove odluke i utvrditi bitne činjenice na koje je istom ukazano. Uzeće u obzir da su i meštani DD svojim radom, materijalom i novcem učestvovali u izgradnji spornog objekta VV u DD. Utvrdiće koliki je njihov doprinos u toj izgradnji. Utvrdiće da li je voljom meštana DD, tj. njihovim dogovorom sa ZZ "AA" u DD, preneto njihovo pravo korišćenja na predmetnoj nepokretnosti na ZZ "AA" ili joj je objekat dat na upravljanje i upotrebu (držanje) u funkciji zadovoljavanja potreba meštana DD koji su istovremeno bili i zadrugari te zadruge. Primeniće pravna pravila, zakone i propise koji su važili u vreme sticanja predmetne nepokretnosti. Kako je utvrđeno da je titular prava državne svojine Republika Srbija, a da druga pravna lica (kao u konkretnom slučaju stranke) mogu biti samo korisnici te svojine, naložiće tužiocu da tužbom obuhvati kao tuženu i Republiku Srbiju. Ovo sa razloga što je Republika Srbija kao titular državne svojine koja sadrži u sebi ovlašćenja da stvar drži, koristi je i da sa njom raspolaze, pasivno legitimisana u ovoj pravnoj stvari. Kada dopuni postupak i utvrdi navedene bitne činjenice od kojih zavisi pravilna primena materijalnog prava, ponovo će odlučiti.

Sa izloženog, Vrhovni sud je na osnovu člana 395. stav 2. i 394. stav 1. saveznog ZPP-a, u vezi člana 491. stav 4. sada važećeg ZPP-a, odlučio kao u izreci.

Predsednik veća-sudija,

Dragiša Slijepčević, s.r.

Za tačnost otpavka

--

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

mz